

בה"י
שנה ד'
גליון
קצ"ז

גליון המאיר

פרשת
פקודי
החודש
תשפ"ה

פנינים יקרים, רעיונות מכריקים, סיפורים נפלאים,
מהוך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי מאיר צוויבל שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

פניני המאיר

במדרש (הובא בעמק המלך): 'בשעה שאמר הקב"ה החודש הזה לכם וגו', שאלו מלאכי השרת, אם כן למה אמרת לאדם הראשון (בראשית ב ז) 'ביום אכלך ממנו מות תמות', אמר הקב"ה להם, עתיד שיצא בן מישל, ויאמר (תהלים ד ה) 'רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה', ע"כ. והוא תמוה מאוד מרישא לסיפא. גם צריך ביאור הלשון שנקט 'עתיד שיצא בן מישל' ולא אמר דוד המלך.

ונראה לבאר בהקדם דברי הגמרא בסנהדרין (לה): 'תנו רבנן, אדם נברא בערב שבת, ומפני מה, שלא יהו המינים אומרים שותף היה לו להקב"ה במעשה בראשית, דבר אחת, שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית'. והנה, בספר לב אריה (פרשת חוקת) כתב לפרש את הפסוק (שמות יב) 'החודש הזה לכם' על פי מה שאמרו חז"ל (חולין ס) שהלבנה והחמה שוים נבראו, ובאה הלבנה וטענה לפני הקב"ה דאי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, ואמר לה הקב"ה 'לכי ומעטי את עצמך'. ועל זה אמר להם הקב"ה לישראל 'החודש הזה לכם', פירוש, שחידושה של לבנה שחוזרת ומתמעטת תמיד, היא תהיה 'לכם' ללקוח טוב ללמוד הימנה את מידת הענוה, להיות תמיד שפל ברוך ולא להתגאות כלל. ע"כ.

ויש לתמוה לכאורה, מדוע צריכים לראיה מן הלבנה ללמוד ממנה שלא להתגאות, הרי ממנו עצמו יכול האדם ללמוד זה, שהרי לכך נברא האדם באחרונה כדי שאם תזוח דעתו עליו יאמרו לו 'יתוש קדמך'. אלא משמע דלאו מטעם

מאמר המאיר

גודל מעלת חודש ניסן שכוללת בתוכה את גאולת מצרים והגאולה העתידה

כפל הלשון בפסוק 'החודש הזה לכם'

בפרשת החודש (שמות יב ב): 'החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה, ויש לדקדק בכפל הלשון, דלכאורה הוא מיותר, החודש הזה ראש חדשים פירושו שהוא ראשון לחדשי השנה. וכבר עמדו בזה רבים, וגם אנו נבוא לבאר זה בכמה אנפין.

לעתיד יהיה מהלך הלבנה גם לפי סדר השנה

ותחילה נקדים מה שתיירץ על זה רביה"ק מהר"י ט"ב מסאטמאר זי"ע (הברי יואל מועדים - פרשת החודש) ותו"ה, דהנה בזמן הזה מתחדש מולד הלבנה בכל חודש מחדש, כי היא מתמלאה ונחסרת מחמת חטאי ישראל שגורמים לחסרונה, משא"כ לעתיד לבוא יהיה אור הלבנה כאור החמה, ותהיה תמיד במילואה, ואז לא יהיה עוד מולד בכל חודש אלא תהיה מהלכה לפי סדר השנים, כמהלך החמה עכשיו. והנה, חז"ל אמרו (ר"ה

מדת הענוה הוא הכנה להתעלות בקדושה

ידוע שהרה"ק בעל התניא זי"ע פעל רבות לשקוט את ההתנגדות של גדולי התורה לדרך החסידות, ונפגש כמה פעמים עם רבנים וגאונים להוכיח להם את צדקת הדרך, ומסופר שפעם אחת כאשר בא אל אחד מן הרבנים הגאונים המתנגדים אמר לו הלה: 'הגיע אלי ספר חדש מאחד מכם בשם 'נועם אלימלך', והוא מונח אצלי תחת הספסל, וברצוני לדעת מה דעתך על המחבר ועל ספרו, נענה בעל התניא ואמר לו: 'אצייר לפניך מהות המחבר, שגם אם היית מניח אותו בעצמו תחת הספסל היה שותק ולא היה אומר לכם דבר מרוב ענוותנותו ושפלות רוחו!'. ויש לרמז זה בדברי הפייטן: 'ראשון הוא לכם לפסוח עליכם להתקדש בתוכם קדוש', דהיינו מי יהיה לכם ראש וראשון במעלה שאפשר להתקדש אצלו ובספרו - מי שהוא מוכן שיפסחו עליו ואינו מקפיד.

ברגע הגאולה תחל מיד שנה חדשה

ואפשר להוסיף ולפרש לפי דרכו בכמה אופנים מחודשים כאשר יבוא, ובריש יש לומר בפשטות על פי מה שכתב מרן זי"ע (בהגדה של פסח דברי יואל), על הא דאמרין

(א) 'בניסן נאלו ובניסן עתידין להגאל', נמצא שבחודש זה טמון בתוכו הכח של שני גאולות, הן גאולת מצרים שיצאו ישראל בחודש ניסן, והן

מאמר המאמר

פניני המאמר

זה נברא האדם באחרונה, אלא כאידך טעמא שאמרו שם, בשביל שלא יאמרו המינים שותף היה לו להקב"ה במעשה בראשית. אכן גם לטעם זה קשה, דהנה איתא במדרש (תנחומא בראשית): 'בא וראה, כשברא הקב"ה את העולם, מיום הראשון ברא מלאך המות, מנין, אמר רבי ברכיה משום שנאמר (בראשית א ב): 'וחושך על פני תהום', זה מלאך המות המחשיך פניהם של בריות', ע"כ. ולכאורה, כיצד נברא מלאך המות מיד בתחילה, הלא יש לחשוש לטענת המינים שיאמרו שותף היה לו להקב"ה במעשה בראשית. וכיפה תואר עמד על זה, ותיריך, דגבי מלאך המות ליכא חשש זה, כיון שהוא מלאך רע ומחבל ומקלקל, וליכא למימר שהיה מסייע בבריאת העולם. עיי"ש.

והנה אפשר לומר טעם אחר מדוע נברא האדם בערב שבת, כיון דקיימא לן 'אחרון אחרון חביב', והאדם הוא החביב ביותר מכל הברואים, כמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ד) 'חביב האדם שנברא בצלם', על כן נברא אחר כל הברואים מחמת רוב חביבותו. ומצינו כדבר הזה כאשר הלך שמואל למושח את דוד למלך, שהעביר תחילה את כל בניו של ישי לפני ה' ולא בחר בהם עד שהגיע אל האחרון שבבנים, הוא דוד, ואותו צוה הקב"ה למשחו למלך על ישראל.

ואפשר לפרש על פי זה את הגמרא בברכות (ה): 'אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע שנאמר (תהילים ד ה) 'רגזו ואל תחטאו', אם נצחו מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה, שנאמר 'אמרו בלבבכם, אם נצחו מוטב, ואם לאו יקרא קריאת שמע, שנאמר 'על משכבכם, אם נצחו מוטב, ואם לאו יזכור לו יום המיתה, שנאמר 'ודומו סלה'. והקשו המפרשים התם, דאם העצה של מיתה כל כך טובה שמועלת במקום ששאר העצות אינן מועילות, אם כן מדוע היא מוזכרת לבסוף, 'אמר מיד בתחילה 'יזכיר לו יום המיתה' ודיו. ולדברינו אפשר לתרץ שפיר דלכן הניח הגמרא עצה זו לבסוף, משום דאחרון אחרון חביב.

ובזה אפשר לכאר המדרש הנ"ל אל

ובזה יש לפרש, 'ראשון הוא לכם לחדשי השנה', דהיינו שראש החודש יהיה ראש וראשון לכל המועדות לעתיד לבוא כאשר תתחדש השנה.

שם 'ניסן' - כנגד עשרה דברים
שעתיד הקב"ה לחדש לעתיד לבוא

ובאופן אחר יש לפרש על פי מה שכתב בזרע קודש (חדש ניסן) ד'ניסן' בגימטריא עשרה פעמים 'טוב', וי"ל הענין בזה, דהנה במדרש (שמו"ר טו כא) על הפסוק 'החודש הזה לכם' מונה עשרה דברים טובים שעתיד הקדוש ברוך הוא לחדש לעתיד לבוא, וז"ל: 'הראשונה, שהוא עתיד להאיר לעולם, שנאמר (ישעיה ס יט) 'לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם', השניה, מוציא מים חיים מירושלים ומרפא בהם כל שיש לו מחלה, שנאמר (יחזקאל מז ט) 'כל נפש חיה אשר ישרוך אל כל אשר יבוא שם נחלים יחיה וגו', השלישית, עושה האילנות ליתן פירותיהם בכל חודש וחדש, ויהיה אדם אוכל מהם ומתרפא, שנאמר (שם מז ב) 'ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה וגו' לחדשיו יבכר כי מימיו מן המקדש המה יוצאים', הרביעית, שהם בונים כל ערים החרבות, ואין מקום חרב לעולם, ואפילו סדום ועמורה נבנות לעתיד לבוא, שנאמר (שם טז נה): 'ואחותך סדום ובנותיה תשובנה לקדמתן', החמישית, שהוא בונה ירושלים באבן ספיה, שנאמר (ישעיה נד יא) 'הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך', וכתב 'ושמתי

'לשנה הבאה בארעא דישראל', דלכאורה קשה למה רק 'לשנה הבאה', מדוע אין אנו מתברכים להיות כבר בשנה הזאת בארעא דישראל. ותיריך דתיכף כשיבוא משיח צדקנו יתחיל מיד שנה חדשה, ואם כן בכל אופן יהיה זה לשנה הבאה. עיי"ש. ולפי זה יש לפרש הפסוק כנ"ל דקאי על הגאולה העתידה, 'החודש הזה לכם ראש חדשים' עכשיו, בגאולת מצרים, ו'ראשון הוא לכם' בגאולה העתידה, כאשר יהיה 'לחדשי השנה', שתתחדש אז השנה מתחילה.

לעתיד לבוא יוקדם ראש
חודש בראש כל מועדות

או יש לומר על פי מה שכתב החתם סופר (פרשת ראה) על הפסוק בישעיה (סו כג) 'והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה', וזה לשונו: 'נראה לי, הקדים חודש לשבת כי בעולם הזה כל חודש מתעורר חטא מיעוט הלבנה שאנו גורמים, ולעתיד לבוא כשנתקן זה ויהיה אור הלבנה כאור החמה, אז יוקדם חודש בראש כל מועדות, כדאמרין במדרש (תנחומא אמור יא) 'שור או כשב' כיון שנתקן חטא העגל הקדים שור לקרבנות', הכי נמי לעתיד לבוא יוקדם חודש למועדים ושבת'. עכ"ל.

ממצות אכילת מצה נמשך שפע של פרנסה ועשירות

בספה"ק מתבאר שאכילת מצה בחג הפסח היא סגולה לפרנסה ברווח ובשפע וממנה נמשכים השפעות של עשירות לכלל ישראל, וכידוע מה שפירש הרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא זצ"ל על הפסוק 'אל תאכלו ממנו נא', שבזכות אכילת הפסח לא תצטרכו עוד להזדקק לאחרים ולבקש מהם טובות בלשון 'נא' שהיא לשון בקשה, אלא תקבלו שפע רב מידו המלאה והפתוחה של בורא עולם.

ובאמרי פנחס ביאר ענין זה על פי דאיתא בגמרא (עירובין ג) שכל הרוף אחר הכבוד הכבוד בורח ממנו, וכל הבורח ממנו הכבוד רודף אחריו, וכמו כן בענין האכילה, שכל הרוף אחר המאכלים וחספץ לאכול הרבה אין לו מה לאכול, וכל המסתפק במועט יש לו שפע רב, ולכן כאשר אוכלים בחג הפסח מצה שאין בה טעם, שממנה ודאי אין האדם חספץ לאכול יותר מיד, אז מתברכת התבואה ונשפע לעולם שפע רב.

והנה מתאמרא בשם החתן סופר לפרש את הפסוק (ד"ח ד י) 'וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר, שלף איש נעלו ונתן לרעהו', דהיינו שהכתוב מדבר במעלתן של ישראל, שמנהג זה נהוג אצלם מקדמת דנא, כאשר נקלע אדם מישראל לצרה, וצריך לגאלו מגזירה זו, או להמיר אותו רע בטוב, מתאמצים הם בכל עוז ונותנים את כל אשר להם בגוף ובממונו ובעצה טובה על מנת לסייע לו, עד כדי כך ש'שלף איש נעלו ונתן לרעהו', דהיינו שאפילו הנעליים שהוא הדבר החשוב ביותר לאדם, כדמשמע בגמרא, גם כן חולצים מעליהם ונותנים לו בשביל להקל מצרתו. עכדה"ק.

ובזה יש לפרש הפסוקים בפרשת בא: 'אל תאכלו ממנו נא', כלומר, שבזכות מצות הפסח יושפע לכם שלא תצטרכו עוד לידי מתנת בשר ודם או לידי הלוואתם וטובותיהם בדרך בקשה ותחנונים של 'נא', כנ"ל, אלא 'ככה תאכלו אותו, מתניכם חגורים, נעליכם בגרמנים', דהיינו שתקבלו ההשפעות של פרנסה ושאר צרכיכם בדרך כבוד וחזק, כגבר שאחר את מתניו שהוא מקום החזק של האדם (עיי' רש"י יחזקאל כט ז), באופן ש'נעליכם' יהיו 'בגרמנים' ולא תצטרכו עוד לחצצם על מנת להעניקם לעני ומסכן, כי כל אחד יהיה לו כל צרכו בכבוד ובהרחבה.

פניני המאמר

נכון: 'בשעה שאמר הקב"ה 'החודש הזה לכם וגו' שאלו מלאכי השרת, אם כן למה אמרת לאדם הראשון 'ביום אכלך ממנו מות תמות', שהרי מזה שאמר להם לישראל 'החודש הזה לכם' ללמוד ממנו את מדת הענוה, אם כן מוכרחים לומר שהטעם שנברא האדם באחרונה אינה בשביל שאם יתגאה יאמרו לו יתוש קדמך, דהא לזה יש לו את הלבנה המלמדו שלא להתגאות, אלא מטעם אחר נברא בשישי, בכדי שלא יטעו המינים לומר 'שותף היה לו להקב"ה במעשה בראשית', ואם יקשה לך מדוע לא חששו שיאמרו כן על מלאך המות שנברא בראשון, זה אינו, דהוא מתחילה נברא להשחית ולחבל, ואם כן קשה 'למה אמרת לאדם הראשון 'ביום אכלך ממנו מות תמות', כביכול כל ענין המיתה לא באה לעולם אלא מחמת חטאו, הרי כבר מראש מקדם נברא המלאך ליטול את חייהם של הבריות, והא ראייה דלא חששו שיאמרו עליו שהיה שותף להקב"ה במעשה בראשית.

ועל זה השיב להם הקב"ה: 'עתיד שיצא בן משיח, ויאמר 'רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה', כלומר, שהטעם שנברא האדם באחרונה הוא מחמת סיבה אחרת לגמרי, ולא משום שלא יאמרו 'שותף היה לו להקב"ה במעשה בראשית', דלזה ליכא לחשוש כלל, וגם מלאך המות לא נברא בתחילה על מנת לחבל ולקלקל, אלא על תנאי אם יתגאה האדם שלא כהוגן, ולא חששו לטעות המינים, דאדרבה 'משגיא לגוים ויאבדם' (איוב יב כג) ונותן להם מקום לטעות (שמ"ר טו) אלא הטעם שנברא האדם רק בשישי אחר כל הברואים הוא משום שאחרון אחרון חביב, וכאשר רואים בדוד המלך שעתיד לצאת מבן ישי, שנוגד אחרון לכל בניו לרוב חביבותו, וגם הוא אמר את הפסוק 'רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה', שמוזה נמי רואים שאחרון אחרון חביב, שנתן העצה של 'יזכיר לו יום המיתה' רק באחרונה, ולכן לא קשה מידי.

מאמר המאמר

אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך, ויש לדקדק, דהא מדברי בעל ההגדה משמע שיש סברא לעסוק בסיפור יציאת מצרים כבר מתחילת החודש כדרך שמספרים בליל הסדר, ואם כן מדוע באמת מסיק למסקנא לספר רק בליל התקדש החג בלבד, דהא הפסוק אינו ממעט הסיפור בשאר ימים.

ונראה לתרץ על פי האמונה, דבדוואי היה סברא לומר שצריך לספר את הניסים של יציאת מצרים כבר מראש חודש, והוא על דרך הכנה, שבליל הסדר כבר נדע ונבין לשמחה מה זו עושה ועל מה אנו מסובין כעת. אולם למעשה אין נכון לעשות כן, מאחר שבכל רגע ורגע אנו מצפים למשיח צדקינו שיבא ויגאלנו, ואז הרי יהיו ניסי מצרים טפלים 'ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים' (ירמיה כג ז), וכל הנוסח של סיפור יציאת מצרים ישתנה לגמרי, ואם כן כאשר אנו עושים הכנה לליל הסדר בסיפור הניסים של יציאת מצרים לפי הנוסחא הישנה הרי אנו מורים בזה כאילו אנו מתייאשים ח"ו מן הגאולה ואין אנו מאמינים שהיא יכולה להיות עכשיו בכל רגע, על כן הכריע בעל ההגדה שלא לספר אלא בליל הסדר ממש, 'בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך' ואתה רואה בענין שעדיין לא נושענו, שאז מן ההכרח לספר ביציאת מצרים כמות שהוא עתה לקיים מצות התורה, אבל מבעוד יום עדיין יש לצפות בכל רגע לישועת ה'.

כדכד שמשותף, ואותן אבנים מאירות כשמש ועובדי כוכבים באין ורואין בכבודן של ישראל, שנאמר (שם טו א): 'והלכו גוים לאורך', השישית, 'ופרה ודוב תרעינה' (שם יא ז), השביעית, שהוא מביא כל החיות וכל העופות וכל הרמשים וזכרת עמם ברית ועם כל ישראל, שנאמר (הושע ב ט): 'זכרתי להם ברית ביום ההוא עם חית השדה ועם עוף השמים', השמינית, שאין עוד בכי ויללה בעולם, שנאמר (ישעיה סה יט): 'ולא ישמע עוד קול בכי וקול זעקה', התשיעית, אין עוד מות בעולם, שנאמר (שם כה ח): 'בלע המות לנצח ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר', העשירית, שאין עוד לא אנהה ולא אנקה ולא יגון, אלא הכל שמחים שנאמר (שם לה י): 'ופדויי ה' ישובו ובאו ציון ברנה'. ע"כ.

ו"ל דלכן נקרא החודש בשם 'ניסן' שבגימטריא עשרה פעמים טוב, לרמז על עשרה דברים טובים הללו שעתידין להתחדש בגאולה העתידה שתהיה בחודש זה, ולהורות שבכל רגע ורגע בחודש זה אנו צריכים לצפות שמא עכשיו יבא ויתגלה לנו מלך המשיח, כי כעת הזמן גרמא ומוכשר ביותר לדבר זה.

מתחילים לספר ביציאת מצרים רק בליל הסדר להורות שאנו מצפים בכל רגע לגאולה השלימה

ובזה יש לפרש דברי בעל ההגדה: 'כול מראש חודש, תלמוד לומר 'בעבור זה', לא אמרתי

בית המדרש שמלמדין בו תורה דומה למשכן

איתא ברמב"ם הלכות פורים (פ"ב ה"י): 'מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשילוח מנות לרעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמוח לב עניים ויתומים אלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה, שנאמר (ישעיה נז טו) 'להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים'. ע"כ.

ויש לומר על פי דבר הרמב"ם אלו דכ"ש מי שמלמד לאחרים תורה, שעל זה דרשו בגמרא (סוכה מט) 'ותורת חסד על לשונה' (משלי לא כו), שוודאי הוא דומה לשכינה הקדושה, שהרי פקודי ה' ישרים משמחי לב ואין שמחה כשמחת התורה.

והנה כתוב בפרשתן (שמות לו ז): 'והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר', ובמדרש (שמ"ר נא ג) מבואר מה נעשה עם אותו המות, וז"ל: 'נכנס משה אצל בצלאל, ראה שהותר מן המשכן, אמר לפני הקדוש ברוך הוא, רבון העולם, עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותה, אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות [-בית ועד לתלמוד. יפ"ת]. והקשה על זה הבנין אריאל בפרשתן, הלוא אין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה, וכיצד הורידו את המעות שנתרמו למלאכת המשכן ועשו ממנה בית המדרש שקדושתה פחותה. אכן לפי האמור לעיל יש לתרץ היטב, שהרי המלמד את חבירו תורה דומה לשכינה, והיכן מלמדים תורה בבית הועד, נמצא שאין כאן הורדה מקדושה, והבית ועד לתלמוד הוא משכן לשכינה ממש כעין המשכן.

זה עולה יפה עם מה שכתב החתם סופר על הפסוק (דברים ו ד) 'שמע ישראל ה', שרמוזים בה מדרגות בקדושה זה למעלה בזה, ד'שבת' נוטריקון 'שבת מקדש עולם', שהאחד מקודש מחבירו, ולמעלה מהם 'ישראל' שהם במעלה גדולה יותר, ואין למעלה מהם אלא ה' בלבד, עיי"ש. ולהאמור יובן, כי ישראל שגומלים חסד זה עם זה ומלמדים תורה זה לזה דומים ממש לשכינה הקדושה.

מאמר המאמר

מאמר השבת

בשבת קודש יכול כל אחד להכיר מהו מצוה ומהו עבירה

ידוע מה שפירשו בספד"ק מאמר חז"ל (שבת עה.) 'שוחט משום מאי חייב - משום צובע', דקאי על יצר הרע, שהוא צובע את העבירה, ומראה לו פנים כאילו הוא מצוה, ובה הוא מכשיל את האדם לעשות עבירות באיצטלא של מצוה, ועצה לדבר זה מובא בשם הערבי נחל שיסתכל על חבירו העושה דבר זה, דלגבי האחר אין היצר מסמא את עיניו ושפיר יוכל לידע את המציאות אם היא מצוה או עבירה.

והנה, בספר **באר שלמה** מביא בשם **רביד הזהב** דבשבת קודש מרגיש האדם בכל ענין אם הוא רצון ה' או לא, נמצא שבשבת קודש אין צריכים לעצה הנ"ל להסתכל על השני, כי מעצמו הוא מכיר ויודע האמת. וזהו שרמז הכתוב (שמות טו) 'שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי' להסתכל ולהתבונן במעשי השני, כי ביום זה יכול כל אחד להכיר בעצמו אם היא מצוה או עבירה.

מתנה טובה יש לי בבית גנזי - לברך מאה ברכות

בשולחן ערוך כתב (סימן ר"צ ס"א): 'ירבה בפירות ומגדים ומיני ריח כדי להשלים מנין מאה ברכות', ונראה לרמז זה בלשון חז"ל (שבת ט) 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה', דהנה מתנ"ה נוטריקון כל סוגי הברכות שתקנו חז"ל, דהיינו 'מצות, מזון, תורה, נהנין, הודאה, והי"ת' רמזו על 'ברכה', וזהו שאמרו: מתנ"ה טובה יש לי בבית גנזי - ושבת שמה. ודו"ק.

ושנוכל לקבל האור הגדול לעתיד לבוא. וזהו שאמר 'כאשר שמענו' דהיינו ששמענו קולו בקודש על הר סיני ללמדנו תורה ומצוות, 'כן עוד נחזה בחודש הזה' עי"ז אנו מצפים לחזות באורו וליך מעתה לאורו הבהיר כבר בחודש הזה.

ובזה יש לבאר מה שאמרו חז"ל בסוטה (כא.) על הפסוק 'כי נר מצוה ותורה אור' שהתורה מגינה לעולם, דהיינו שהיא מגינה גם לעתיד לבוא שלא נהיה ניזוקים מן האור הגדול שיהיה בימים ההם. וזהו 'החודש הזה לכם ראש חדשים', דהיינו עכשיו הוא ראש חדשים משום הנס של יציאת מצרים שהיתה בו, אולם 'ראשון הוא לכם לחדשי השנה', דלעתיד לבוא יהיה הראשון והעיקר מה שנתחדש השנה בביאת המשיח, וניסי מצרים יהיו טפלים לו.

ואפשר שלכן קוראים השבת שלפני הפסח 'שבת הגדול', לבטא את צערינו דאנו כמתאוננים שהשבת הוא עדיין הגדול שבכל המועדים, ועדיין לא זכינו לתיקון השלם שאז יהיה ראש חודש חשוב וגדול יותר מן השבת, כנ"ל בשם החתם סופר.

עסק התורה בזמן הזה הוא הכנה לאור הגדול שעתידי להיות בתיקון השלם

ובזה אפשר לבאר מה שתיקן הפייטן: 'כאשר שמענו כן עוד נחזה', דהנה, הראשון שבעשרה דברים העתידיים להתחדש לעתיד לבוא הוא שה' יתברך בכבודו ובעצמו יאיר לנו ולא נצטרך עוד לאור החמה, אכן היאך נוכל לסבול את האור הגדול הזה, על כן איתא עצה בספרים הקדושים לעסוק ולהעמיק בתורה הקדושה שהוא גם כן אורו של הקב"ה, דבזה נעשה הכנה בנפשינו

הימים של חודש ניסן מקבלים שמחה ממצות ישראל

מובא בספר 'נפלאות התפארת שלמה', (יומא דהילולא קדישא כ"ט אדר) שפעם אחת ישב ביחד עם חלק מתלמידיו, ופתח וסיפר להם שאחר בריאת העולם באו הימים לפני הבורא יתברך שמו וטענו לפניו שאין להם שום שמחה מיום שנברא העולם, כי בו ביום שנוצר האדם בו ביום חטא וקלקל, ומאז היו דור אנוש דור המבול דור הפלגה שכולם היו מקעיסים ובאים, ומאין יהיה להם שמחה, ואמרו להם שימתינו עוד קצת יבוא להם שמחה, ואז נולד אברהם אבינו ע"ה והתחיל לפרסם אלקותו יתברך שמו בעולם, ונעשה שמחה גדולה לימים, ובאו בכל יום ויום לפני הקב"ה ואמרו לו שהיום הם יכולים לשמוח בזה, ועל זה אמר הכתוב 'ואברהם זקן בא בימים', דהיינו שאברהם אבינו בא ביחד עם הימים שהימים באו עם השמחה לפני יוצר בראשית. ופירש בזה 'חדות ימים ושנות עולמים', דהיינו שהימים בעצמם היה להם חדות ושמחה, מהקדושה ועבודת הבורא של אברהם אבינו ע"ה, 'משנות עולמים', מאז בריאת העולם, דהיינו שכל הימים והשנים שעברו מן העולם ועד עכשיו, לכולם נעשה כעת שמחה, וסיים בקול רם לאמר: 'חדות ימים! די טעג אליין האבן זיך געפריידט!', ובני החבורה בשמעם את זאת אחז אותם שמחה גדולה ויתירה עד שעמדו ממקומם ופתחו ברקידה רבתי בהתלהבות אש קודש במשך שעה ארוכה, עד שמעצמם לא ידעו מהיכן יש להם כח לרקד כל כך.

לשנה אחרת נתוועדו שוב בני החבורה, והיה אז עידן רוגזא אצל התפארת שלמה, וסגר את חדרו ולא הניחם לבוא אצלו, וישבו בני החבורה יחדיו באכסניא והתחזקו בדברים ששמעו מרבים, ובתוך הדברים חזרו על מה שאמר להם אשתקד על 'חדות ימים' שהימים בעצמם היה להם שמחה, ונזכרו מתנועותיו וסגנון דבריו, ונתעררו מזה בשמחה גדולה עד ששוב עמדו ויצאו ברקידה עד כלות הנפש. כל כך כח של שמחה הכניס התפארת שלמה בדבריו עד שרק זכרון הדברים בלבד אפילו לימים ארוכים עורר בתלמידים שמחה גדולה ויתירה. ע"כ המעשה.

והנה הצירוף של חודש ניסן הוא בפסוק (תהלים צו א) 'שמחו השמים ותגל הארץ', ויש לרמז בזה, דבחדש זה מקיימים מצוות רבות ונשגבות כל כך, עד שהארץ והשמים בעצמם שמחים ומתרוננים. וזהו שאמר הפייטן: 'הנם ימים המבורכים', דהיינו שהימים בעצמם מתברכים בשמחה ובחדוה מן המצוות שמקיימים ישראל בהם.

ברכת מזל טוב

לידידנו הרבני הנכבד והמפואר
הר"ר דוד ראזענבוים הי"ו
לרגל הולדות בנו למז"ט

זכות הוצאת הגליון נתנדב לע"נ
הרה"ח ר' משה חיים
ב"ר אשר זעליג ע"ה
הונצח ע"י חתנו ידידנו
הרה"ח ר' דוד שטיינבערג הי"ו